

FEBRUARI 2024

Organiseer plan

20240201 v.1.6

GEPRESENTEERD AAN:

Leden van Ús Koöperaasje

GEPRESENTEERD DOOR:

Bestuur en
verenigingsbureau Ús
Koöperaasje

Inhoudsopgave

Inleiding	03
Aanleiding	04
Context	06
Visie en missie	07
Diensten en doelstellingen	08
Financieel plan	12
Doelgroep	15
Markt en energiegemeenschappen	16
SWOT-analyse	18
Wie is Ús Koöperaasje?	19
Team	19
Communicatie	20
Plan van aanpak	21

Inleiding

Ús Koöperaasje wil professionaliseren. Dit is een breed begrip, maar gaat onder andere over bedrijfsvoering én het 'zelfstandig ophouden van de broek', oftewel een stevig bestaansmodel. Om daar tot te kunnen komen is het van belang om eerst gezamenlijk te kijken naar onder andere onze missie, visie, het bedrijfsmodel, onze doelgroep en de markt. Want zonder duidelijk doel en te leveren diensten is het creëren van een bestaansmodel, zacht gezegd, uitdagend en nagenoeg onmogelijk. Deze zoektocht wordt gevangen in een organiseerplan, wat grotendeels lijkt op een ondernemingsplan.

Na het vaststellen van deze onderdelen, kan er vervolgens worden gekeken naar wat voor organisatie Ús Koöperaasje wil zijn, wat zijn de kernwaarden van de organisatie en hoe dragen die bij aan de missie en visie. En welke mensen heb je nodig in je team om de doelen ook daadwerkelijk waar te kunnen maken? Hoe richt je je organisatie daarop in?

Veel vragen welke we in dit organiseerplan stap voor stap beantwoorden. Op basis hiervan kan een plan van aanpak worden gemaakt zodat er een duidelijk vervolg aan wordt gegeven.

BESTUUR ÚS KOÖPERAASJE

Ellen Bruins Slot
Voorzitter

Tom de Jong
Penningmeester

Andries Metz
Secretaris

1. Aanleiding

Friesland staat aan de vooravond van een grote transitie. Alle gebouwen en huizen gaan van het aardgas af en gaan gebruik maken van duurzame elektriciteit. Uiterlijk in 2050 is dit voltooid, maar het tempo maken begint vandaag. Met de energietransitie gaan we drastisch minder broeikasgassen uitstoten om de gevolgen van klimaatverandering in te perken. Klimaatverandering raakt ons allemaal, dus de transitie is van ons allemaal. We zien dat met name op twee plekken: In het landschap en achter de voordeur. Het landschap verandert met de komst van windmolens, zonnepanelen en warmtepompen. En de transitie komt letterlijk binnen: Bij iedereen gaat de vertrouwde gasketel eruit, wordt de isolatie verbeterd en komt een duurzame manier van verwarmen. Alleen samen verminderen we broeikasgassen en gaan we een duurzame toekomst tegemoet. Samen betekent ook van onderop. Van onderop organiseren we in nauwe samenwerking met overheden de transitie en zorgen we ervoor dat iedereen meedoet en mee kan doen.

In Friesland zijn er veel lokale energieinitiatieven (om nog maar van andere lokale initiatieven te zwijgen). De lokale energieinitiatieven hebben allemaal een lokale binding met het gebied waar ze actief zijn. Daarmee zorgen ze voor een beweging van onderop en van binnenuit, waarbij een groot deel van lokale gemeenschappen zeggenschap heeft over zijn 'stukje' transitie. Lokaal eigenaarschap en lokale verantwoordelijkheid passen goed bij de Friese energietransitie:

- In de Regionale Energiestrategie (RES) zijn vele maatschappelijke partijen ruim vertegenwoordigd in de Friese Energie Alliantie (FEA).
- In het energieteam Fryslân is een Friesland-dekkend netwerk van energiecoaches actief met meer dan 100 coaches en adviseurs.
- Er zijn 73 energiecoöperaties actief, die voor een groot deel worden vertegenwoordigd door de Friese vereniging voor energiecoöperaties, Ús Koöperaasje.
- Tevens heb je vooral windgeoriënteerde verenigingen, zoals de FFD (Feriening Fryske Doarpsmûnen), VWF (Vereniging van Windturbine-eigenaren in Friesland en Noordenwind).
- Ook is er een grote verscheidenheid aan maatschappelijke organisaties actief op het gebied van de energietransitie, zoals FMF, Energiewerkplaats, Doarpswurk, Netwerk duurzame dorpen, Tûk Wenjen.

Kenmerkend aan een groot deel van de lokale energieinitiatieven is dat ze allemaal ongeveer dezelfde ontwikkeling doormaken. En daarmee ook grotendeels tegen dezelfde knelpunten aanlopen. Door de grote verscheidenheid aan organisaties actief is het daarom moeilijk om te zien waar het beste om hulp kan worden gevraagd. Daarnaast sta je samen vaak sterker. Er is behoefte aan een plek waar de vraagstukken van de lokale energieinitiatieven worden gebundeld. Dat is ook de reden dat de provincie Fryslân in haar energieprogramma voor 2022-2025 de actie "Bijeenbrengen van organisaties die energie-initiatieven ondersteunen om een netwerk (1-loket) te creëren" heeft opgenomen. We spreken hier over het Friese Energiehuis. Formeel is dit op 1 januari 2024 van start gegaan, maar op 1 juli 2024 heeft het pas volledig vorm gekregen. Daartoe heeft Ús Koöperaasje een programma geschreven. Met dit programma kan een uitvoeringsorganisatie worden gebouwd om de loketfunctie en het netwerk vorm te geven.

Ús Koöperaasje heeft in het programma een aantal doelstellingen en activiteiten vastgesteld, welke alle zijn onder te brengen binnen onderstaande pijlers:

- Kennis borgen en delen;
- Belangenbehartiging dan wel het bundelen van vraagstukken;
- Organiseren van financiering voor lokale energieinitiatieven;
- Het opleiden van/beheren van een netwerk van initiatiefbegeleiders;
- Versterking van het netwerk van energiecoöperaties;
- Zelfstandige organisatie.

Op basis van deze pijlers is een begroting gemaakt in het programma. De Provincie Fryslân heeft een subsidie verstrekt aan Ús Koöperaasje om aan de slag te gaan met deze pijlers. Het is (mede) daarom noodzakelijk om een zelfstandige organisatie neer te zetten, die bovengenoemde waar kan maken. Dat begint met dit plan.

2. Context

Tot nu toe is de energietransitie vooral het spel geweest van de grote energiebedrijven en projectontwikkelaars. Winsten vloeiden weg uit Friesland. We hadden hier weliswaar veel energiecoöperaties, maar qua opgesteld vermogen speelden ze een bescheiden rol. Bovendien was de aandacht van energiecoöperaties vooral gericht op de opwek van energie terwijl aan de kant van de energievraag ook ontwikkeling wordt gevraagd. De wens te professionaliseren, zowel bij de energiecoöperaties zelf als bij Ús Koöperaasje, komt hieruit voort. Het is ook de reden geweest om ons als Ús Koöperaasje aan te sluiten bij FREON, het Fries Energie Ontwikkeling Netwerk. Kort door de bocht: we hebben de ambitie om de energietransitie in Friesland vanaf nu voor 100% op coöperatieve wijze te organiseren.

Op dit moment is de Friese energievisie in ontwikkeling. Ook al wordt deze in de loop van 2024 vastgesteld, de verkenningen tot nu toe laten voor 2050 zien dat er 4,4 tot 9 TWh aan extra opwek van elektriciteit moet worden gerealiseerd ten opzichte van de RES-opgave in 2030. Voor de beeldvorming: 4,4 TWh staat ongeveer gelijk aan 1600 dorpsmolens met een tiphoogte van 75 meter, zoals in Reduzum en Tzum, of 5300 hectare zonnepanelen. De inzet is om zoveel mogelijk verschillende technieken in te zetten.

Het op coöperatieve wijze realiseren van deze opgave vraagt nogal wat van de energiecoöperaties. Dit lukt niet als coöperaties hun werk uitsluitend op basis van vrijwilligheid in de avonduren blijft uitvoeren. Het organiseren van kennis, financiering en het verbinden van opwek en vraag vragen om de inzet van professionals die daar ook voor worden betaald. Voor zowel Ús Koöperaasje als het Friese Energiehuis biedt dit een belangrijke focus voor de komende jaren.

Dit organiseerplan is de tot stand gekomen in interacties met veel van onze leden, tijdens de ALV, sessies in dorpshuizen en via Teams. Daarbij is aangegeven dat als we de ambities waar willen maken, er behoefte is aan meer verenigingsgevoel. De leden willen het gevoel van gezamenlijkheid ervaren: het samen de schouders eronder zetten en van elkaar leren. Mede daarom is het belangrijk naast het Fries Energiehuis nog steeds een stevig verenigingsbureau te hebben voor Ús Koöperaasje.

3. Visie en missie

VISIE

De visie van Ús Koöperaasje is:

“Onze visie is om op een coöperatieve manier de energievoorziening te verduurzamen. Door inwoners van Fryslân, voor inwoners van Fryslân.”

MISSIE

De missie van Ús Koöperaasje is:

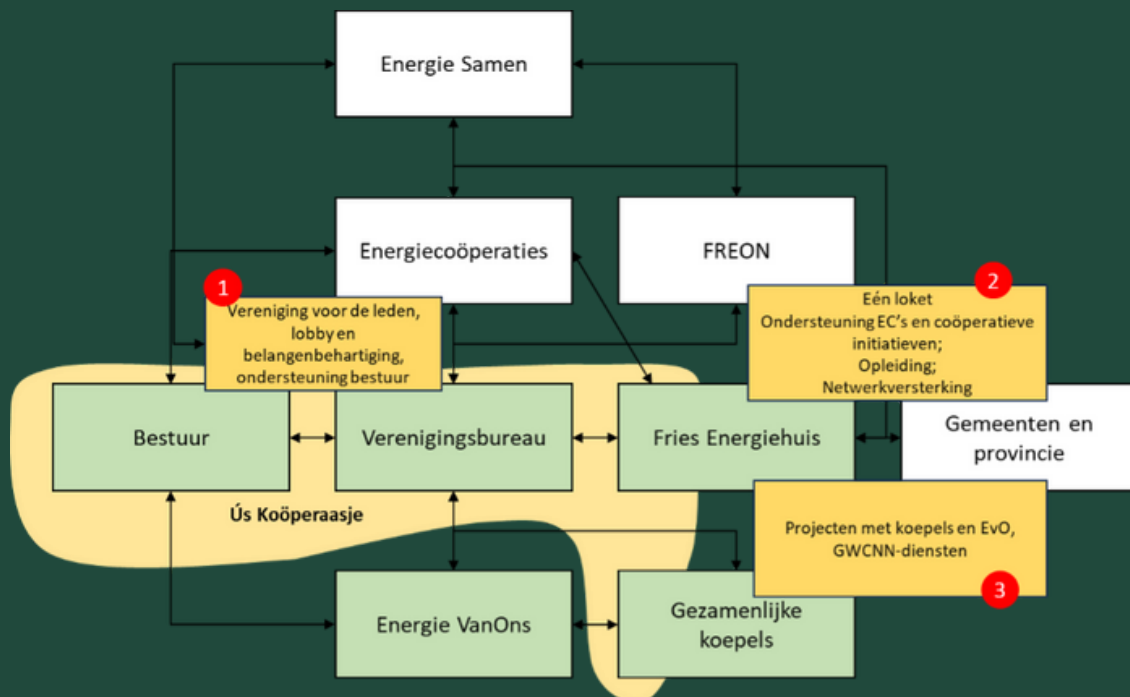
“We versterken energiecoöperaties in de Fryske mienskip en zetten hen in hun kracht. We behartigen de belangen van energiecoöperaties en lobbyen waar nodig. Als Ús Koöperaasje helpen we inwoners van Fryslân die een initiatief of coöperatie in hun buurt of dorp willen opstarten. We ondersteunen waar nodig, met bijvoorbeeld kennis, praktische hulp, energiebesparing of juridische puzzels. Samen met de koepels in Groningen en Drenthe hebben wij het energiebedrijf Energie VanOns opgericht. Met Energie VanOns geven we de energiecoöperaties onafhankelijke toegang tot de energiemarkt.”

4. Diensten en doelstellingen

Ús Koöperaasje heeft in het programma richting de Provincie een aantal doelstellingen en activiteiten vastgesteld, welke allen zijn onder te brengen binnen onderstaande pijlers:

- Kennis borgen en delen;
- Belangenbehartiging dan wel het bundelen van vraagstukken;
- Organiseren van financiering voor lokale energieinitiatieven;
- Het opleiden van/beheren van een netwerk van initiatiefbegeleiders;
- Versterking van het netwerk van energiecoöperaties;
- Zelfstandige organisatie.

Wij stellen voor om deze pijlers iets anders te benoemen en in te delen, zodat de plek waar de werkzaamheden terecht komen meer passend is. In figuur 1 een korte weergave van de activiteiten en diensten, verdeeld over drie velden. Het geeft een beeld van hoe Ús Koöperaasje in de nabije toekomst georganiseerd wordt. Het gehele geel gearceerde gebied beslaat Ús Koöperaasje. Activiteiten zijn verdeeld over (1) het verenigingsbureau, (2) het Fries Energiehuis en (3) de gezamenlijke koepels in samenwerking met Energie VanOns. De activiteiten en diensten zijn samengevat in de drie blauwe vlakken en worden in dit hoofdstuk verder uitgewerkt. Hiermee is Ús Koöperaasje één organisatie met drie gezichten en daarbij ook drie bronnen van financiering. De financieringsstromen worden toegelicht in hoofdstuk 5.

Figuur 1 Activiteiten en diensten verdeeld over drie velden

4.1 Verenigingsbureau

In dit organisatiemodel wordt het (1) verenigingsbureau minimaal gehouden. Het betreft de zaken die puur Ús Koöperaasje zijn en echt voor onze leden. Het gaat dan onder andere om:

- Het faciliteren van het verenigingsleven en werken aan een verenigingsgevoel, het samen de schouders eronder zetten, voor en met onze leden.
- Belangenbehartiging van energiecoöperaties en lobby is een belangrijke taak van het verenigingsbureau. Deze taak ligt zowel bij de personen die het verenigingsbureau bemensen, als bij het bestuur. Belangrijke signalen worden richting politiek, Energie Samen en de FET geleid. Er is een directe lijn met Energie VanOns en de FEA. Belangenbehartiging en lobby is niet mogelijk zonder ook tijd te hebben voor innovatie en doorontwikkeling. We kunnen enkel effectief inspelen op de vraag, indien we de ontwikkelingen van de toekomst tegelijkertijd kunnen organiseren. Gedeeltelijk kan de innovatie en doorontwikkeling belegen liggen in het Fries Energiehuis (zie 5.2) en de samenwerking met de koepels en Energie VanOns (zie 5.3).
- De ondersteuning van het bestuur, zoals: het organiseren van ALV's, ondersteunen bij rapportages, voorbereidende activiteiten richting Energie VanOns, website (en overige communicatie zoals bijvoorbeeld de nieuwsbrief), administratie, e-mails bijhouden etc..

Een aanzienlijk deel van deze activiteiten dient te worden voldaan uit de contributie van de leden. Dit heeft directe gevolgen voor de omvang en tijdsinvestering in deze taken. Hier wordt verder op ingegaan in hoofdstuk 5, paragraaf 5.1.

Uit de enquête blijkt dat een groot deel van de respondenten de lobby en belangenbehartiging richting Energie VanOns een belangrijke taak vindt voor Ús Koöperaasje, evenals het versterken van het netwerk van energiecoöperaties, de ondersteuning van het bestuur en de samenwerking met de GrEK en de Drentse KEI. Daarnaast geeft een kleine meerderheid aan dat ook het organiseren van de ALV's en de nieuwsbrief een taak is voor Ús Koöperaasje. Uit de werksessies is dit eveneens naar voren gekomen. Opvallend is dat uit de werksessies innovatie en doorontwikkeling, een actief verenigingsleven, het voeren van een verenigingsbureau en communicatie wél naar voren komt en dat die elementen minder zichtbaar zijn in de enquête. De hierboven genoemde taken van het verenigingsbureau zijn een samenvoeging van de resultaten van de enquête en de werksessies.

4.2 Fries Energiehuis

Doarpswurk, de Friese Milieufederatie (FMF) en Ús Koöperaasje zijn gezamenlijk het Fries Energiehuis. Formeel is het Fries Energiehuis op 1 januari 2024 van start gegaan, maar op 1 juli 2024 heeft het pas volledig vorm gekregen. Binnen het Friese Energiehuis worden meer omvangrijke taken ondergebracht. De taken die Ús Koöperaasje binnen het Fries Energiehuis uitvoert zijn kernactiviteiten. Voor Doarpswurk en FMF is energie echter slechts 'een deel' van hun activiteiten. Dit maakt dat Ús Koöperaasje hier een duidelijke rol op zich neemt. Het feit dat het pas 1 juli 2024 volledig vorm heeft gekregen en we nu nog met elkaar in een ontwikkelfase zit, betekent ook dat ondanks onze visie, er wellicht nog kleine wijzigingen kunnen plaatsvinden in onderstaand overzicht (zie volgende pagina).

Hierbij moet worden opgemerkt dat deze diensten in het algemeen belang zijn voor de gehele energietransitie en financiering vanuit de provincie, gemeenten en wellicht het bedrijfsleven hierbij passend zijn. Hier wordt verder op ingegaan in hoofdstuk 5, paragraaf 5.2.

De activiteiten die Ús Koöperaasje op zich neemt binnen het Friese Energiehuis zijn:

- Het, in samenwerking met Doarpswurk en FMF, vormgeven aan de één-loket-functie zodat burgers er met al hun coöperatieve energievragen terecht kunnen;
- Het inhoudelijk en procesmatig begeleiden van energiecoöperaties en -initiatieven van ontwikkeling (financiën) naar realisatie tot beheer (in samenwerking met FSFE);
- Het inhoudelijk en procesmatig begeleiden van projecten die vanuit FREON worden opgezet;
- Het voeren van een verenigingsbureau voor eventueel te ontwikkelen energiehuizen;
- Het organiseren (en delen) van kennisdeling door middel van cursussen, workshops, werkplaatsen en een (online) informatie/kennisbank voor een breed publiek in samenwerking tussen jong en oud;
- We versterken het netwerk van energiecoöperaties, we helpen mensen elkaar te vinden en actief samen te werken;
- We richten op en beheren een netwerk van initiatiefbegeleiders (projectontwikkeling en energiecoaching) in samenwerking met het energieteam Fryslân.
- Daarnaast is er tijd en geld nodig voor innovatie en doorontwikkeling, dit is onderdeel van het goed kunnen inspelen op de vraag vanuit inwoners. We kunnen enkel effectief inspelen op de vraag, indien we de ontwikkelingen van de toekomst tegelijkertijd kunnen organiseren.

4.3 Samenwerking koepelorganisaties Noord-Nederland en Energie VanOns

Ús Koöperaasje werkt samen met de Groninger Energiekoepel (GrEK), de Drentse Koepel Energie Initiatieven (Drentse KEI) en Energie VanOns. We vormen samen met de GrEK en de Drentse KEI een projectorganisatie voor bijvoorbeeld ontwikkelprojecten en field labs, in samenwerking met vakopleidingen, hogescholen en universiteiten.

Daarnaast wordt de samenwerking met Energie VanOns geïntensiveerd, we werken samen waar mogelijk en doen dingen lokaal waar nodig of gewenst. In dit kader is er in samenwerking met de GrEK, de Drentse KEI, Ús Koöperaasje en Energie VanOns een memo opgesteld. In de bestuursvergadering van 1 februari van Energie VanOns is de memo aangenomen waarin staat dat de werkorganisaties en Energie VanOns vijf onderwerpen hebben gedefinieerd waarop samenwerking verder onderzocht dient te worden:

- Effectief en efficiënt invulling geven aan de governance van Energie VanOns en de koepels;
- Dienstverlening aan en professionalisering van energiecoöperaties;
- Ontwikkelen van bronnen en kostprijs plus;
- Warmteproductie, -transport, -opslag en -levering;
- Klantenwerving Energie VanOns.

Op bovenstaande onderwerpen wordt een gezamenlijk belang gezien en daarin is het belangrijk om te onderzoeken hoe de samenwerking er het beste uit kan zien én ook wanneer activiteiten het beste bij de afzonderlijke partijen kan blijven in verband met provinciale verschillen. De verwachte doorlooptijd van deze verkenning is, na besluit bestuur, zo'n zes maanden. In het plan is de afstemming, het gesprek en toetsing met en bij de leden een belangrijk speerpunt. De financiering van deze verkenning wordt voldaan door Energie VanOns.

De projectorganisatie krijgt een actieve rol in gebiedsprocessen. Daarnaast organiseren de koepels de verbinding met de Gebiedswaardencoöperatie Noord Nederland (GWCNN). Daardoor ontstaan nieuwe verbindingen, bijvoorbeeld met de transitie op het gebied van voeding en het sociaal domein.

4.4. Samenvatting taken

In onderstaand overzicht staat een samenvatting van de taken per pijler.

Activiteiten	VB	EH	Samen
Ondersteuning bestuur, ALV	✓	✗	✓
Administratie, verenigingsbureau	✓	✗	✗
Een actief verenigingsleven	✓	✗	✗
Lobby en belangenbehartiging	✓	✗	✓
Eerstelijns ondersteuning (inhoudelijk en procesmatig)	✗	✓	✗
Kennisdeling d.m.v. workshops, werkplaatsten en kennissessies	✗	✓	✓
Versterken van het netwerk	✓	✓	✓
Oprichten en beheren van netwerk initiatiefbegeleiders	✗	✓	✗
Projectorganisatie (ontwikkelprojecten, field labs)	✗	✓	✓
Doorontwikkeling coöperatieve beweging	✓	✓	✓
Communicatie	✓	✓	✓
Innovatie en doorontwikkeling	✓	✓	✓
...	✗	✗	✓
...	✗	✗	✓

Figuur 2 Overzicht taken per pijler

5. Financieel plan

In het vorige hoofdstuk hebben we benoemd welke diensten Ús Koöperasje wil leveren. Hieronder wordt eerst toegelicht welke inzet wij verwachtten nodig te hebben om de hierboven genoemde diensten te kunnen leveren. Deze diensten kunnen wij niet gratis aanbieden en het is daarom van belang dat we ook inzichtelijk hebben wie er belang heeft bij onze diensten en wie onze afnemers zijn. Met andere woorden: wie betaald de rekening voor onze geleverde diensten? Wij zien voor ons dat er een mix van financiële stromen is, afhankelijk van de geleverde dienst. Dit wordt hieronder toegelicht.

5.1 Verenigingsbureau

Om het verenigingsbureau goed te kunnen bemensen verwachtten wij de volgende inzet nodig te hebben, zie figuur 3. Hierbij moet worden opgemerkt dat de verwachte kosten op basis van de huidige uurtarieven zijn, maar hier rekening moet worden gehouden met loonsverhogingen door inflatie. De activiteiten binnen het verenigingsbureau zijn primair voor onze leden. In de tabel hieronder staat de verwachte ureninzet uitgewerkt die minimaal nodig is om het verenigingsbureau draaiende te kunnen houden en de activiteiten, zoals hierboven beschreven, te kunnen leveren. Er wordt uitgegaan van 48 werkweken op jaarbasis en de bedragen zijn exclusief BTW.

Er kan op basis van de berekening hieronder worden geconstateerd dat deze activiteiten niet uit de huidige contributie kan worden voldaan. Wat uit de gesprekken is gekomen met de leden, wordt onder figuur 3 uitgewerkt. Daarnaast wordt er gekeken of er financiering van gemeenten kan worden verkregen, zijn de afgelopen jaren RES-gelden verkregen (á € 10.000,00 per jaar) en wordt onderzocht hoe de samenwerking met Energie VanOns en de koepels kan worden versterkt en gefinancierd (zie 4.3).

Activiteiten	Uren per week	Verwachte kosten p/u	Totaal op jaarbasis
Bureauwerkzaamheden, ondersteuning bestuur + ALV	6	€ 75,00	€ 21.600,00
Communicatie	3	€ 75,00	€ 10.800,00
Lobby en belangenbehartiging	8	€ 75,00	€ 28.800,00
Innovatie en doorontwikkeling (startfase)	2	€ 75,00	€ 7.200,00
Vergoeding bestuur			€ 12.000,00
Overhead kosten			€ 6.125,00

Figuur 3 Overzicht kosten verenigingsbureau

De totale kosten van het verenigingsbureau komen hiermee op € 86.525,00. Ondanks de andere financieringsbronnen blijft er een bedrag over wat uit de contributie moet worden betaald. Uit de werksessies zijn verschillende ideeën naar voren gekomen voor een eerlijke verdeling met betrekking tot de contributie, de twee meest genoemde waren:

- Contributie gebaseerd op het aantal leden;
- Contributie gebaseerd op basis van het opgesteld vermogen.

Uit nadere gesprekken komt naar voren dat contributie gebaseerd op het aantal leden niet het meest wenselijk is, omdat je wél leden kan hebben, maar tegelijkertijd geen of weinig inkomsten omdat er bijvoorbeeld geen opgesteld vermogen is.

De contributie baseren op het opgesteld vermogen lijkt daarom de meest eerlijke wijze, het sluit daarnaast ook naadloos aan op de coöperatieve denkwijze 'de grootste schouders, dragen de zwaarste lasten'. Voorgesteld wordt om hier de 'basis-contributie' gelijk te houden aan wat het nu is, dus € 250,00 per jaar. Daarbovenop komt dan een toeslag op basis van het opgesteld vermogen met een plafond van € 1.500,00. Het bedrag voor de toelage per kW opgesteld vermogen kan worden vastgesteld op € 0,002. Als er dus geen opgesteld vermogen is blijft het contributiebedrag gelijk aan wat er nu wordt betaald. Het doorgeven van het opgesteld vermogen gebeurt elk jaar in januari en februari op basis van vertrouwen.

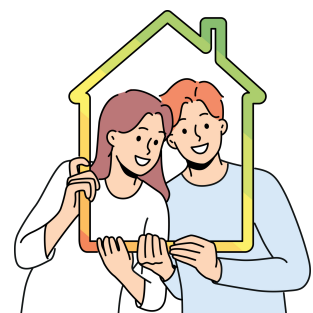
5.2 Fries Energiehuis

Om de activiteiten, zoals hierboven beschreven, zorgvuldig op te kunnen pakken verwachtten wij de volgende inzet nodig te hebben, zie figuur 4 (op de volgende pagina). Ook hierbij moet worden opgemerkt dat de verwachte uurtarieven zijn gebaseerd op de tarieven in 2023 en hier rekening moet worden gehouden met loonsverhogingen door inflatie.

De financiering van het Fries Energiehuis valt binnen de scope van het huidige project en is voor het eerste jaar vastgesteld op € 350.000,00. Dit moet verdeeld worden over alle actieve partijen binnen het Energiehuis en is niet allemaal beschikbaar voor Ús Koöperasje. Wij zijn actief deelnemer aan het project, maar de projectleider dienst een projectvoorstel inclusief budget in. Wij verwachtten dat we deze kosten daaruit kunnen dekken, maar dit wordt met de gehele projectgroep afgestemd en hier kunnen dus nog wijzigingen in plaatsvinden.

Opmerkingen bij figuur 4:

- Het verenigingsbureau draaien voor energiehub's zal mogelijk een plekje krijgen in het Fries Energiehuis, hierbij moet worden opgemerkt dat hier mogelijk een aanvullende financieringsstroom voor zal zijn;
- Het ontwikkelspoor, innovatie, organisatiekosten en communicatie zal worden opgepakt in samenwerking met andere partijen. Het is dan ook nog niet duidelijk hoe deze verdeling wordt bepaald.

Activiteiten	Uren per week	Verwachte kosten p/u	Totaal op jaarbasis
Begeleiders	10	€ 75,00	€ 36.000,00
Experts	22	€ 75,00	€ 79.200,00
Verenigingsbureau energiehubs	8	€ 75,00	€ 28.800,00
Ontwikkelspoor en innovatie	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Organisatiekosten	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Communicatie	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.

Figuur 4 Overzicht kosten energiehuis

5.3 Samenwerking koepelorganisaties Noord-Nederland en Energie VanOns

Welke inzet hiervoor gewenst is, is afhankelijk van het type project dat wordt gerealiseerd. Het is belangrijk om hier altijd uren op in te kunnen zetten, in het kader van het ontwikkelspoor en innovatie. Wij verwachtten dat dit minimaal 2 uur per week is en dit wordt geïntensiveerd op het moment dat het richting een specifiek project gaat. Ook hier geldt een uurtarief van minimaal € 75,00 exclusief BTW. Deze inzet kan worden gedaan vanuit de 2 uur die staat voor het ontwikkelspoor en innovatie die valt onder het verenigingsbureau en het Fries Energiehuis. Hierbij moet worden opgemerkt dat de ureninzet hier sterk wisselend op zal zijn én daarnaast dat als projecten gaan lopen de ureninzet gedeeltelijk met terugwerkende kracht onder initiële kosten valt en als het project loopt de ureninzet daar volledig uit kan worden bekostigd.

6. Doelgroep

De doelgroep is niet per pijler hetzelfde. Hieronder staat weergegeven wie onze doelgroep is per pijler. Soms heeft een pijler meerdere doelgroepen. Het is van belang om rekening te houden met de doelgroep aangaande de diensten die je levert, hoe je jezelf verhoudt binnen de markt, welk team je nodig hebt om goed aan te kunnen sluiten bij je doelgroep en om hier rekening mee te houden aangaande je communicatie uitingen.

6.1 Verenigingsbureau

De doelgroep voor het verenigingsbureau zijn onze leden, de energiecoöperaties en energiegemeenschappen in Friesland die lid zijn van Ús Koöperaasje. Dit sluit aan bij onze activiteiten zoals in het vorige hoofdstuk benoemd. Daarnaast gaat bijvoorbeeld een nieuwsbrief naar een bredere groep geïnteresseerden toe. Deze groep geïnteresseerden bestaat uit verschillende mensen, waarvan wij ook niet altijd weten wie het zijn en met welk doel zij onze nieuwsbrief volgen.

6.2 Fries Energiehuis

In het Fries Energiehuis wordt een bredere doelgroep bediend. Binnen het Fries Energiehuis is Ús Koöperaasje, voor de hierboven genoemde diensten, beschikbaar voor collectieven van inwoners in Friesland met energie gerelateerde vragen. Daarnaast kunnen óók initiatieven en onze leden hier terecht als het gaat om het opzetten, verder brengen en door ontwikkelen van hun initiatief of coöperatie (de eerstelijns ondersteuning).

6.3 Samenwerking koepelorganisaties Noord-Nederland en Energie VanOns

Vanuit de samenwerking met de koepelorganisaties Noord-Nederland wordt projectgericht gewerkt. Per project wordt de doelgroep specifiek bepaald. In het algemeen geldt dat het inwoners en energieinitiatieven, -coöperaties en – gemeenschappen betreffen in Noord-Nederland.

7. Markt en energiegemeenschappen

In feite zijn er twee lijnen die we volgen met Ús Koöperaasje. De eerste is het belangrijkste. Daarop zetten we in op energiegemeenschappen, zoals bedoeld door de EU. Een energiegemeenschap betreft een vastomlijnd gebied waarbinnen inwoners en lokale ondernemers gezamenlijk invulling geven aan de energietransitie, zonder winstoogmerk. Op basis van het onderzoek dat is uitgevoerd door de provincie en de FREON-partners verwachten we dat de grenzen van Local4Local energiehub overeen zullen komen met de grenzen van energiegemeenschappen. Het mooie is dat Europa zich bij de wettelijke bepalingen rond energiegemeenschappen heeft laten inspireren door Nederlandse en Vlaamse energiecoöperaties. We verwachten dat een energiegemeenschap meerdere energiecoöperaties omvat. De eerste stap is dan ook dat energiecoöperaties gaan samenwerken, wat her en der ook al gebeurt. Ook gemeente en waterschap kunnen deelnemen in een energiegemeenschap. Een energiegemeenschap is geen bedrijf, dus spelen staatssteunbeperkingen geen rol en vervallen op termijn ook de aanbestedingsverplichtingen. Binnen een energiegemeenschap zijn nog steeds marktpartijen actief, maar dan in opdracht van de gemeenschap. Inwoners en lokale ondernemers nemen het voortouw, samen met de overheden.

Als Ús Koöperaasje willen we deze ontwikkeling begeleiden. De inzet is dat binnen een energiegemeenschap een gezonde balans is tussen de opwek van en de vraag naar energie, zodat kostprijs+ in rekening kan worden gebracht. Samen met Energie VanOns en de andere koepels in Noord-Nederland anticiperen we hierop. Het sluit aan op de wens van onze leden en Ús Koöperaasje met het professionaliseren een tandje bij te schakelen. Een groot deel van de werkzaamheden zullen worden uitgevoerd vanuit het Fries Energiehuis, in nauwe samenwerking met onder andere de FMF en Doarpswurk. Als Ús Koöperaasje vinden het belangrijk dat de ontwikkeling gekarakteriseerd wordt door samenwerking in plaats van concurrentie. Er is tenslotte sprake van een 'groeimarkt'.

We zitten niet alleen middenin de energietransitie, maar ook in de transitie van denken over gebiedsontwikkeling waarin vele gebiedsopgaven samenvallen en ook een verbinding ontstaat met het sociale domein. De ontwikkeling moet waarden toevoegen voor alle Friezen. Uit ervaring weten we dat een dergelijke gewenste ontwikkeling succesvol is als betrokken partijen samen werken, met nadrukkelijk een spatie tussen samen en werken.

De tweede lijn betreft een ontwikkeling van Ús Koöperaasje en haar leden in de richting van een projectenorganisatie. Het proces rond energiegemeenschappen, kostprijs+ en de verdergaande professionalisering vraagt om onderzoek en pilots. Er is sprake van zowel technische als sociale innovatie. Energiecoöperaties staan dicht op de praktijk. We merken dat de vragen die bij hen rijzen praktische vragen zijn.

Deze moeten we oppakken, waarbij we antwoorden delen en uittesten. Samen met de andere koepels in Noord-Nederland hebben we dat al in beweging gezet, met ondersteuning van de Hanzehogeschool. We scannen nadrukkelijk de mogelijkheden voor subsidies. In de gesprekken die we hebben gevoerd tot nu toe blijkt dat we in het noorden echt iets te bieden hebben.

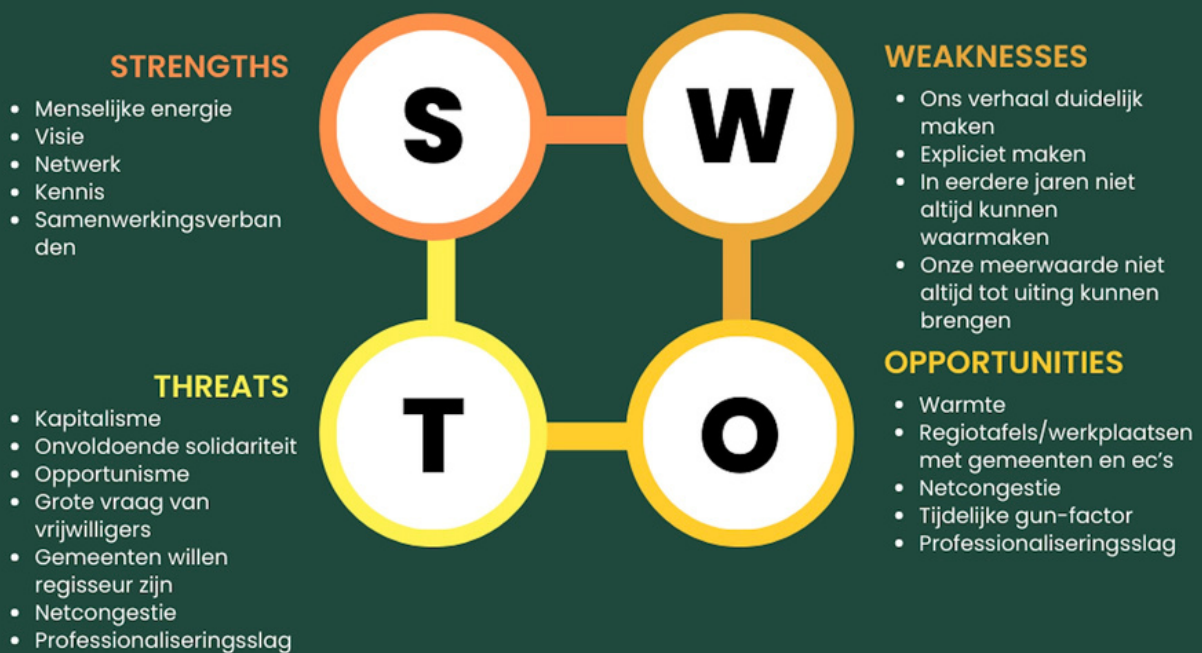

Voorlopig is het beleid dat bij energieprojecten sprake moeten zijn van tenminste 50% lokaal eigendom. In projecten waar projectontwikkelaars het voortouw hebben genomen, wordt dit niet of nauwelijks gehaald. Echter, als we zelf het voortouw nemen, kunnen we inzetten op 100% lokaal eigendom. De ervaring leert dat er vele financiers actief zijn in ons werkveld, zoals de FSFE en de Rabobank. Zij richten zich primair op energiecoöperaties en energiegemeenschappen. Ook investeren de overheden en zijn er Friese organisaties en particulieren die graag willen investeren. In de studie van de provincie en FREON-partners is berekend dat als we zelf de energietransitie op ons nemen in plaats van deze uit te besteden aan de markt, op jaarbasis € 50 à € 100 miljoen extra binnen de provincie Friesland blijft. Business cases worden daardoor gunstiger en ook wordt het mogelijk in energiegemeenschappen waarden toe te voegen voor mensen die er wonen, werken en recreëren.

8. SWOT-analyse

We hebben een SWOT-analyse gemaakt om meer inzicht te krijgen in de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen van Ús Koöperaasje. De SWOT-analyse wordt gebruikt als input voor het plan van aanpak.

Figuur 5 SWOT-analyse

9. Wie is Ús Koöperaasje?

Met name in de komende maanden willen we met leden in gesprek blijven over wat voor organisatie Ús Koöperaasje moet zijn. Wat zijn onze kernwaarden? In de gesprekken die we hebben gevoerd met leden blijkt dat er weliswaar veel activiteiten worden ondergebracht bij het Fries Energiehuis, maar dat Ús Koöperaasje – het bestuur met een verenigingsbureau en leden – zelf ook krachtig aanwezig moet blijven en moet zorgdragen voor een verenigingsgevoel. Energiecoöperaties hebben tot nu veel betekend voor de energietransitie in Nederland en dat zetten we de komende tijd extra krachtig voort. Rond de diensten die we aanbieden (zie 4.1) wordt verlangd dat er zorgvuldig en snel gecommuniceerd wordt en belangrijke beslissingen op democratische wijze worden genomen. Ús Koöperaasje is daarbij goed zichtbaar.

10. Team

Welke mensen heb je nodig om dit organiseerplan waar te kunnen waarmaken? In kennis, kunde en persoonlijke talenten? Welke taken en verantwoordelijkheden liggen bij wie én waarom is daarvoor gekozen? Onderstaande is een opzet en zal in de loop van het eerste halfjaar (2024) verder worden uitgewerkt in afstemming met de leden en verschillende stakeholders.

10.1 Verenigingsbureau

Om het verenigingsbureau goed te kunnen draaien, heb je in ieder geval een sterk bestuur nodig en daarnaast wat ons betreft twee 'typen' mensen:

- Administratief medewerker met communicatie-achtergrond/affiniteit; bureau, communicatie en ALV;
- Lobbyist en innovator: Lobby en belangenbehartiging met aandacht voor ontwikkelingen en innovatie;
- Bestuur: Een drie- of vierkoppig bestuur die kennis heeft van de coöperatieve gemeenschap in Friesland.

10.2 Fries Energiehuis

Om de eerstelijns ondersteuning te kunnen bieden in het Fries Energiehuis en de overige diensten zoals verwoord in hoofdstuk 5.2 kunnen er een aantal algemene functies worden omschreven:

- Technisch expert: Inhoudelijke vragen en begeleiding;
- Financieel expert: Inhoudelijke vragen en begeleiding;
- Juridisch expert: Inhoudelijke vragen en begeleiding;
- Begeleiders/innovator: Organiseren kennissessies, werkplaatsen, innovatie, 'goede start'-training, 'doorontwikkel'-training etc.;
- Administratief medewerker/receptionist.

10.3 Samenwerking koepels en Energie VanOns Noord-Nederland

Om de samenwerking met de koepels en Energie VanOns te versterken, vorm te geven en daarnaast gezamenlijk in te zetten op ontwikkelingen heb je graag in huis, een:

- Lobbyist en innovator.

11. Communicatie

Op basis van de besluiten moet er op alle drie de pijlers worden gekeken wat dat betekent voor de communicatie. Dit gebeurt in afstemming met de communicatiemedewerker van Ús Koöperaasje, het Fries Energiehuis en per project gezamenlijk met de andere koepels en Energie VanOns. Wat dit precies betekent, zal nader worden uitgewerkt.

12. Plan van aanpak

Op basis van voorgaande hoofdstukken is het van belang om te definiëren hoe wij met bovenstaande aan de slag gaan. Hiervoor is het aan te raden om de volgende stappen te doorlopen:

1. De urgente problemen definiëren en deze zo mogelijk direct oplossen;
2. Quick wins definiëren en direct oplossen;
3. De blokkades voor betere dienstverlening ontdekken;
4. Vaststellen wanneer Ús Koöperaasje tevreden is;
5. Duidelijke kaders en randvoorwaarden vaststellen;
6. Een ontwikkelingsspoor uitzetten;
7. Projecten en activiteiten benoemen;
8. Prioriteren;
9. Resultaten monitoren;
10. en ten slotte: toekomstprojecties en scenario's maken.

Als het organiseerplan akkoord wordt bevonden in de ALV van 6 maart 2024 door de leden, zal een plan van aanpak worden uitgewerkt hoe hiermee aan de slag zal worden gegaan.

